

Potential of Tourism Resources in Satun UNESCO Global Geopark for the Promotion of Creative Tourism Activities ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในอุทยานธรณีสตูล สำหรับการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Yuwaree Choksuansap*

Thaweesak Putsukee

Somkiat Saithanoo

ยุวรี โชคสวนทรัพย์

ทวีศักดิ์ พุดสุชี

สมเกียรติ สายธนู

Praman Tepsongkroh

Pongsak Thongnueakhaeng

ประมาน เทพสงเคราะห์

ปองศักดิ์ ทองน้อแข็ง

Graduate School, Thaksin University, Thailand

Corresponding author*

e-mail: yuwaree.cho@gmail.com

Received 20-10-2021

Revised 08-03-2022

Accepted 13-05-2022

Abstract

The objectives of this qualitative research were 1) to explore creative tourism resources in Satun UNESCO Global Geopark, 2) to assess its tourism resources for the promotion of creative tourism activities, and 3) to propose guidelines for promoting creative tourism activities in the Geopark. The research methodology consisted of relevant document study, site surveys, and in-depth interviews with a sample of 35 people. The samples were selected based on purposive sampling and snowball sampling, together with the use of a tourism resource assessment model based on the concept of creative tourism, where only resources that were assessed as very good or excellent were considered for the promotion of creative tourism activities. The findings revealed that 1) there were 112 tourism resources in Satun UNESCO Global Geopark, including geologic resources, natural resources and cultural lifestyle resources, 2) there were 32 assessed tourism resources, which were unique and can be used to develop creative activities for tourists, and 3) the guidelines for the promotion of creative tourism activities includes the promotion of community-based participation for planning and management, additional training for the host community, the involvement of both the public and private sectors, and the continual promotion of the area to be known. Tourism development undertaken in conjunction with resource conservation can lead to further sustainability in the area.

Keywords: tourism resources, Satun UNESCO Global Geopark, creative tourism activity

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีสตูล 2) เพื่อประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวสำหรับส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีสตูล 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีสตูล วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสำรวจพื้นที่ และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารระดับสูงที่มีส่วน

เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานธรณีโลกสตูล กลุ่มนักวิชาการ สมาชิกภาคีด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดสตูล และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างเป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง และแบบลูกโซ่ ร่วมกับการใช้แบบประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยกำหนดให้ทรัพยากรที่ผ่านการประเมินในระดับดีมากและระดับดีเยี่ยมเท่านั้นที่จะนำมาส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวในอุทยานธรณีโลกสตูลมีทั้งสิ้น 112 แห่ง มีทั้งทรัพยากรทางธรณี ทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางวิถีชีวิตวัฒนธรรม 2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ผ่านการประเมิน มีจำนวน 32 แห่ง ซึ่งมีเอกลักษณ์ที่สามารถพัฒนาให้เกิดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน 3) แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการ การอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ชุมชนเจ้าของพื้นที่ การบูรณาการร่วมกันทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์พื้นที่ให้เป็นที่รู้จักอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ต่อไป

คำสำคัญ: ทรัพยากรการท่องเที่ยว อุทยานธรณีโลกสตูล กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวทางเลือกที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวในยุคแรก ๆ ซึ่งเน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่เป็นหลัก และมุ่งหวังให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุดหรือที่รู้จักกันในนามการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) โดยมีได้คำนึงหรือใส่ใจต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว ทำให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและยากที่จะกลับคืนสู่สภาพเดิม ต่อมาเมื่อกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น จึงพัฒนามาเป็นแนวคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึงการจัดการการท่องเที่ยวทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการเพื่อดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมน้อยที่สุด (Jittangwattana, 2005 : 5-7) ต่อมาจึงพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนผ่านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้เรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกันกับคนในท้องถิ่น เกิดความเข้าใจพื้นที่อย่างลึกซึ้ง นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะรักษาความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนอย่างยั่งยืน (Wisutthilak et al., 2013 : 27-31)

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เต็มไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางบกและทางทะเล พื้นที่ทางธรณีของจังหวัดสตูลยังมีความโดดเด่นและมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ อีกทั้งยังมีเรื่องราวที่เชื่อมโยงระหว่างมรดกทางธรณีให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิต เป็นพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการแหล่งธรรมชาติทางด้านแหล่งซากดึกดำบรรพ์ มีความต่อเนื่องของชั้นหินในช่วงอายุต่าง ๆ ตามพัฒนาการของโลกตลอดระยะเวลายาวนานหลายล้านปี กรมทรัพยากรธรณี ผู้รับผิดชอบดูแลอุทยานธรณีทั่วประเทศจึงผลักดันให้อุทยานธรณีสตูล ได้รับการรับรองจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) หรือยูเนสโก ยกกระชั้นเป็นอุทยานธรณีโลกสตูล (Satun UNESCO Global Geopark) แห่งแรกของประเทศไทยเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2561 ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอละงู อำเภอทุ่งหว้า อำเภอมะนิ และอำเภอเมือง (เฉพาะในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา) (UNESCO, 2017) ประโยชน์ในการได้เป็นสมาชิกอุทยานธรณีโลกของยูเนสโกคือ มรดกทางธรณีได้รับการปกป้อง เกิดการอนุรักษ์และวางแผนต่อทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว (UNESCO, 2016 : 1-2) ทำให้ท้องถิ่นมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

จากที่กล่าวมานี้ หากนำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) มาเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา จะสามารถขับเคลื่อนและเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจให้กับอุทยานธรณีโลกสตูลได้ เพื่อให้อุทยานธรณีโลกสตูลสามารถรักษามาตรฐานระดับโลกไว้ได้ รวมถึงชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของทรัพยากรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวภายหลังจากสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย ผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่และพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยวชม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีโลกสตูล
2. เพื่อประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวสำหรับส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีโลกสตูล
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีโลกสตูล

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรม ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจหลักการ ได้แก่ แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources) และข้อมูลทรัพยากรของพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล

1. **แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)** เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านกระบวนการการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และได้ประสบการณ์ตรงจากการท่องเที่ยว (Tourism Authority of Thailand, 2013; UNESCO, 2006; Richard, 2011)

Dachum (2013 : 331 - 366) ได้อธิบายแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยมีใจความสำคัญอยู่ที่การอธิบายนิยาม ความหมาย ขอบเขต คุณลักษณะของนักท่องเที่ยว และองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันและความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติการท่องเที่ยวใหม่ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับบริบทการท่องเที่ยวไทยอย่างเป็นรูปธรรม แนวคิดนี้จะต้องประกอบด้วยกระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การค้นหาอัตลักษณ์และทำความเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรม 2) การสร้างความโดดเด่นและความแตกต่าง 3) การหยั่งรู้ความต้องการของตลาดในเชิงลึก 4) การเสริมสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และ 5) การปรับเปลี่ยนกลวิธีในการพัฒนาตลาด ซึ่งทั้งหมดนี้จะต้องเกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กัน

Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (2017) ให้คำนิยามไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง โดยผ่านประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของพื้นที่หรือเจ้าของวัฒนธรรม

มีการศึกษาจากหลายประเทศที่ใช้แนวคิดนี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสเปน มีจุดเด่นให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้การทำไวน์และการเดินร่าแบบสเปน รวมถึงให้ชาวเมืองบาร์เซโลนา มีส่วนร่วมกับงานเดินร่าและเทศกาลดนตรีดั้งเดิมแบบชาวคาตาลัน โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมเทศกาลได้ตั้งแต่ช่วงเทศกาลอีสเตอร์จนถึงปลายเดือนมิถุนายน และช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม (Ponle Cara al Turismo, 2014) ส่วนประเทศญี่ปุ่นที่เมืองคานาซาวะ เมืองหลวงของจังหวัดอิชิกาวา เป็นเมืองที่ผลิตขนมญี่ปุ่นหลายชนิด จึงมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทำขนมแบบญี่ปุ่น อีกทั้งยังเป็นเมืองที่พบแร่ทองคำจำนวนมาก จึงส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมทำแผ่นทองคำเปลว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมของชุมชน ที่ยังคงใช้ในงานหัตถกรรมต่าง ๆ (Kanazawa City Tourism Association, 2017)

แนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนหรือเรียกว่าเป็น “การสร้างสรรคร่วม” (Co-creation หรือ Co-makership) เป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของพื้นที่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างคนท้องถิ่นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นการผนวกองค์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ผลิตภัณฑ์ การบริการและประสบการณ์รวมเป็นหนึ่งเดียวกัน (Richards, 2018 : 1-2)

2. แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism Resources)

Meeprom (2015 : 77-78) กำหนดแนวคิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว (Awareness) ความสวยงาม ความพร้อม และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวจะให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ

2) ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attractiveness) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุด เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านความพร้อมใจในแหล่งท่องเที่ยว (Availability) หมายถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว เช่น บริการไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องสุขา และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ 4) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคมตลอดจนบริการด้านการขนส่งในทุกด้านซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปจนถึงจุดหมายปลายทางได้อย่างสะดวกรวดเร็ว 5) ด้านความเชื่อมั่นของแหล่งท่องเที่ยว (Assurance) การทำให้นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความปลอดภัย และ 6) ด้านกิจกรรมและนันทนาการ (Activities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบัน ซึ่งการที่นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว จะทำให้เกิดเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยว และกิจกรรมดังกล่าวมักจะก่อให้เกิดรายได้กระจายสู่ชุมชนท้องถิ่น

Department of Tourism (2017 : 14) อธิบายว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อาศัยฐานของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มีการให้บริการทางการท่องเที่ยวที่เน้นการสร้างคุณค่าทางการท่องเที่ยวจากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ลักษณะสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การทำให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการลงมือทำ เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความผูกพันและได้รับประสบการณ์อันแท้จริง ซึ่งได้มาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมหรือคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่ 2) การเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของคนในสังคมหรือชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจการพัฒนาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ธรรมชาติ และระบบนิเวศที่มีความสัมพันธ์กับชุมชน 3) มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน เพื่อสร้างความผูกพันในการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและถือเป็นคุณสมบัติของการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในพื้นที่ เนื่องจากกิจกรรมจะบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น Richards และ Wilson (2006) อธิบายว่า "กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะต้องเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะ ความเชี่ยวชาญ ขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่น และศักยภาพอันโดดเด่นของสถานที่ที่ไปเยือนมากขึ้น"

3. ข้อมูลทรัพยากรของพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอละงู อำเภอทุ่งหว้า อำเภอมะนัง และอำเภอเมือง (เฉพาะในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา) ครอบคลุมพื้นที่ 2,597 ตารางกิโลเมตร มีความโดดเด่นทางภูมิศาสตร์และธรรมชาติ ลักษณะพื้นที่เป็นเทือกเขาหินปูน มีเกาะน้อยใหญ่ และชายหาดที่สวยงาม ทำให้เกิดกิจกรรมท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น ล่องแก่ง ดำน้ำ เทียวถ้ำ และการสัมผัสวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งยังปรากฏหลักฐานทางทะเลเมื่อ 500 ล้านปีก่อน พบซากฟอสซิลที่บ่งชี้อายุทางธรณีวิทยาได้อย่างสมบูรณ์ (UNESCO, 2017)

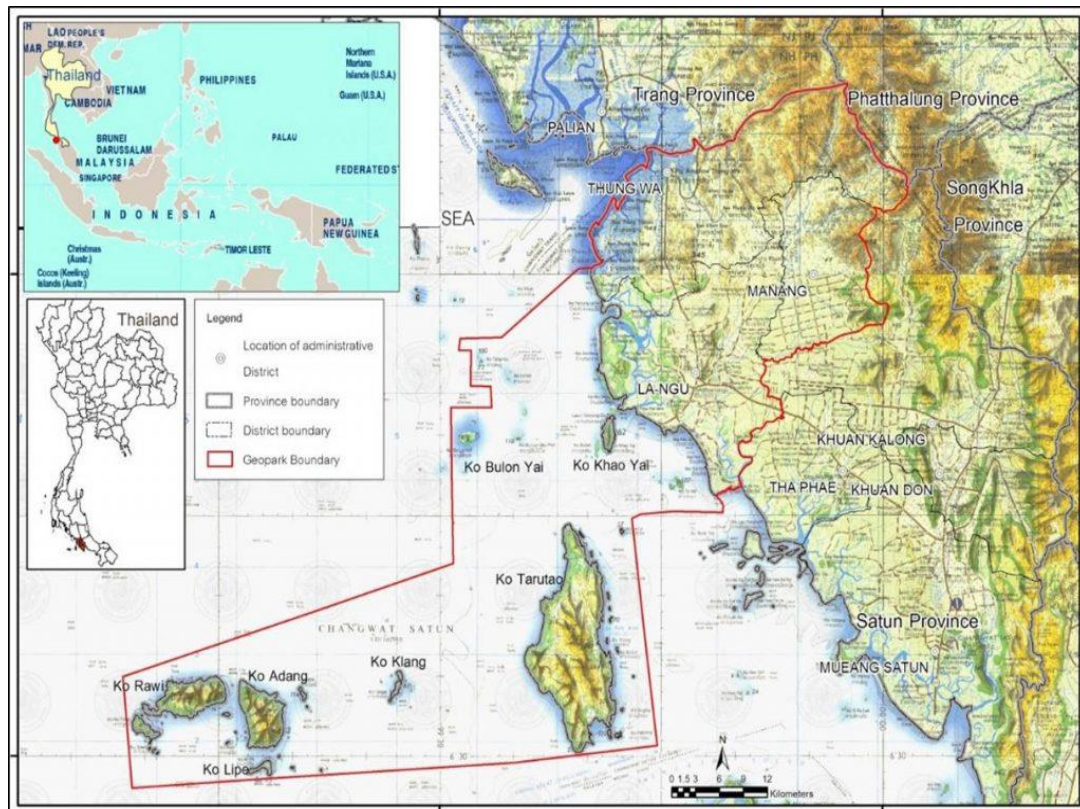


Figure 1 ขอบเขตของอุทยานธรณีโลกสตูล

(Source: Satun UNESCO Global Geopark, 2021)

ทรัพยากรด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวพอสังเขป ดังนี้

3.1 ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความโดดเด่นมากและพบเห็นได้เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย เนื่องจากแผ่นดินอุทยานธรณีโลกสตูลมีอายุเก่าแก่กว่า 500 ล้านปี จุดเริ่มต้นมาจากพื้นที่ทะเลยุคแคมเบรียน (Cambrian Period) พบหลักฐานที่เป็นซากดึกดำบรรพ์ประจำยุคนี้คือ ฟอสซิลแมงดาทะเลโบราณหรือไตรโลไบต์ (Trilobite) เป็นฟอสซิลที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย นอกจากนี้ยุคดังกล่าวแล้วยังพบซากดึกดำบรรพ์ของสิ่งมีชีวิตโบราณของมหายุคพาลีโอโซอิก (Palaeozoic Eras) อาทิ สหราชอาณาจักรเล็ชเชียวเกมน้ำเงินที่เรียกว่า สโตรมาโตไลต์ (Stromatolite) ซึ่งเป็นสหราชอาณาจักรเล็ชเชียวเกมน้ำเงินที่ทำหน้าที่ผลิตออกซิเจนขึ้นเป็นครั้งแรกบนโลก นอกจากนี้ยังมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม อุดมไปด้วยความหลากหลายทางธรรมชาติ เป็นแหล่งรวมทรัพยากรด้านธรณีวิทยาจำนวนมาก เช่น ชุมหินชายฝั่งเกาะไข่ หาดกรวดหินงาม ฟอสซิลแมงดาทะเลโบราณที่เกาะตะรุเตา แหล่งเรียนรู้ฟอสซิลหน้าถ้ำเลสเทโกดอน แหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศหอสี่หลัง และบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา ซึ่งมีเขตข้ามกาลเวลาเขาโต๊ะหยง และหาดหินหลากสี

3.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ มีชนพื้นเมืองชาว “มานิ” ที่อาศัยตามเทือกเขา ปัจจุบันชาวมานิหลายกลุ่มอยู่อาศัยในเขตป่าเทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาสนกาลาสิรีในภาคใต้ของประเทศไทย จังหวัดสตูลพบชาวมานิในเขตอำเภอทุ่งหว้า อำเภอละงู และอำเภอมะนัง นอกจากนี้ยังพบชนพื้นเมืองชาวน้ำหรือชาวเล “อูรักลาโว้ย” ที่อาศัยอยู่บนเกาะหลีเป๊ะ ยังมีความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษและจิตวิญญาณที่เกี่ยวกับท้องทะเล จึงยังคงสืบทอดพิธีกรรมและประเพณีสำคัญคือ พิธีกรรมลอยเรือที่มีมาช้านาน โดยเชื่อว่าพิธีนี้จะช่วยสะเดาะเคราะห์และขับไล่สิ่งอัปมงคลออกไปจากหมู่บ้านได้ นอกจากนี้ชาวจีนพื้นเมืองดังกล่าว ยังพบชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยเฉพาะบริเวณอำเภอทุ่งหว้า มีการสืบทอดประเพณีไหว้ผีโป (ผีหมู่) สะท้อนวัฒนธรรมของชาวจีนในการแสดงความกตัญญูรู้คุณต่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ ในพื้นที่ยังสามารถพบเห็นสถาปัตยกรรมอาคารแบบซิโน-โปรตุเกสหลงเหลือไว้บางส่วน ซึ่งบอกเล่าความเจริญรุ่งเรืองเมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมา ช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 อำเภอทุ่งหว้าเคยเป็นเมืองทำการค้าในนามสุโงเบ (แปลว่าคลองกาบหมาก) มีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งปลูกพริกไทยกันเป็น

จำนวนมาก พริกไทยจึงเป็นสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้จำนวนมากในขณะนั้น อีกทั้งยังมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งสืบเชื้อสายมาจากชาวมลายูในรัฐเคดะห์ (ไทรบุรี) และยังคงสืบทอดวัฒนธรรมแบบอิสลามมาจนปัจจุบัน

3.3 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่อุทยานธรณีสตูลส่วนใหญ่เป็นการรวมตัวของกลุ่มชุมชนที่ต้องการสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความเป็นอุทยานธรณีและส่งเสริมให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน เริ่มจากการเรียนรู้เรื่องราวของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นและนำมาก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จนเกิดเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ส่วนหนึ่งในพื้นที่ อาทิ

- การทำผ้าบาติกกลดลายฟอสซิลสัตว์ทะเลดึกดำบรรพ์ที่พบในพื้นที่ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบันหยาบาติก
 - การทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกไม้และลูกตะบูนให้เป็นลายฟอสซิลสัตว์ทะเลดึกดำบรรพ์ที่พบในพื้นที่ โดยชุมชนท่องเที่ยวทำอ้อย
 - การทำขนมหม้อข้าวหม้อแกงลิงด้วยการนำหม้อข้าวหม้อแกงลิงมาแปรรูปเป็นภาชนะใส่ข้าวเหนียวมูนก่อนนำไปนึ่งและทำเป็นอาหารว่างในปัจจุบัน โดยชุมชนสวนควนซ้อง
 - การเขียนลวดลายที่ผลเมลอนให้เป็นลวดลายฟอสซิลดึกดำบรรพ์ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ฉิมเมลอนฟาร์ม
 - การทำเครื่องจักสานจากต้นคลุ้มด้วยวิธีการสานเป็นลวดลายฟอสซิลดึกดำบรรพ์ โดยกลุ่ม จักสานต้นคลุ้มบ้านวังตง
 - การนวดดึกดำบรรพ์ โดยกลุ่มสมุนไพรกมลพิพย์และกลุ่มสมุนไพรทักษอร โดยนาสมุนไพร
- พื้นที่ซึ่งมีจุดเด่นว่าเป็นสมุนไพรที่ปลูกบนพื้นดินดึกดำบรรพ์และมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำลูกประคบสมุนไพรนอกเหนือจากการนวดเพื่อผ่อนคลาย
- การทำอาหารเมนูดึกดำบรรพ์ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปากน้ำซีแอนด์ฟิชซิ่งทัวร์ ได้นำเอาอาหารพื้นถิ่นของจังหวัดสตูลมาปรุงแต่งและตั้งชื่อเมนูให้สอดคล้องกับชื่อฟอสซิลที่พบในพื้นที่ โดยให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้ฟอสซิลควบคู่ไปกับการทำอาหารหวาน เช่น เมนูยำไทรโลไบต์ (ยำไข่แมงดา) และได้นำไข่แมงดามาตัดแปลงให้เป็นไส้ขนมบัวลอย พร้อมตั้งชื่อว่า เมนูดาวล้อมเดือนสะเทือน-ไทรโลไบต์ เป็นต้น



Figure 2 ขนมดาวล้อมเดือนสะเทือนไทรโลไบต์

(Source: Paknam Sea and Fishing Tour Community Enterprise, n.d.)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล จึงสังเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นเครื่องมือในการวิจัย คือ 1) แบบประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีโลกสตูล 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสำรวจพื้นที่เพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว การประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีโลกสตูล

1. ศึกษาจากประชากร 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ โดยการนำแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมมาสังเคราะห์เป็นแบบประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งคำถามในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิต่อไป

ส่วนที่ 2 ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ จากการสำรวจพื้นที่ (Survey) ประกอบกับการใช้แบบประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

แบบประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

แบบประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวปรับปรุงจากแบบประเมินการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ กำหนดการให้คะแนน 1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด ไประดับไปจนถึง 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด แบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คะแนนรวมของแบบประเมินเท่ากับ 100 คะแนน ได้แก่

ด้านการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว คะแนนรวม 30 คะแนน ประกอบไปด้วย 1) มีความงดงามน่าประทับใจสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว 2) มีเอกลักษณ์ด้านธรรมชาติ หรือมรดกทางธรณี หรือมรดกทางวัฒนธรรม 3) สามารถสืบค้นความเป็นมาทางธรณี หรือทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม 4) มีความสัมพันธ์ของทรัพยากรกับชุมชนท้องถิ่น หรือความสัมพันธ์ของมรดกธรณีกับชุมชนท้องถิ่น 5) มีการจัดงานหรือจัดแสดง Event ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ 6) ไม่มีมลภาวะในแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางกายภาพและกิจกรรมการท่องเที่ยว คะแนนรวม 35 คะแนน ประกอบไปด้วย 1) กิจกรรมเป็นการฟื้นฟูและพัฒนาด้านธรรมชาติ หรือมรดกทางธรณี หรือมรดกทางวัฒนธรรม 2) กิจกรรมมีความต่อเนื่องในการอนุรักษ์รักษาและเมืองมีความรู้ 3) กิจกรรมมีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในจิตวิญญาณของท้องถิ่น 4) สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่ 5) ความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากร เช่น เส้นทางถนนสะดวก ปลอดภัย 6) ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว เช่น ภัยจากธรรมชาติ ภัยจากโจรผู้ร้าย 7) มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น สุขา สาธารณูปโภค ที่พักแรม

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว คะแนนรวม 35 คะแนน ประกอบไปด้วย 1) การจัดการในพื้นที่ดำเนินการโดยชุมชนหรือเจ้าของพื้นที่ 2) ชุมชนหรือเจ้าของวัฒนธรรมยังอาศัยในพื้นที่ หรือ ใช้ทรัพยากรเดิมที่มีอยู่ 3) มีกระบวนการที่นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของกิจกรรม 4) มีการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร 5) เกิดการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 6) มีการบูรณาการกับภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 7) มีศักยภาพหรือมีโอกาที่จะพัฒนาทรัพยากรหรือกิจกรรมไปสู่ระดับสากล

จากนั้นเลือกทรัพยากรที่ผ่านการประเมินในระดับดีเยี่ยมและระดับดีมาก มาส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามความเหมาะสม การจัดลำดับคะแนนการประเมิน ดังนี้

ระดับดีเยี่ยม	ค่าคะแนน 81 - 100 คะแนน
ระดับดีมาก	ค่าคะแนน 71 - 80 คะแนน
ระดับดี	ค่าคะแนน 61 - 70 คะแนน
ระดับปานกลาง	ค่าคะแนน 51 - 60 คะแนน
ระดับควรปรับปรุง	ค่าคะแนน 0 - 50 คะแนน

การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานธรณีโลกสตูล ได้แก่ กรมทรัพยากรธรณี สมาคมอุทยานธรณีโลกสตูล ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล (ททจ.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสตูล (ททท.) องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ครอบคลุมพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล จำนวน 6 คน

2. กลุ่มภาคีด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดสตูล กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน และวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการ มัคคุเทศก์ สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง อาทิ วิทยาลัยชุมชนสตูล มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 18 คน

3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว สมาคม สมาพันธ์ด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่อยู่นอกพื้นที่แต่มีส่วนได้ส่วนเสียกับอุทยานธรณีโลกสตูล จำนวน 11 คน

ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ลักษณะของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยคัดเลือกผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรอบรู้ มีความชำนาญ และมีประสบการณ์โดยตรงอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป ร่วมกับการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการแนะนำจากกลุ่มเจาะจงที่ให้การสัมภาษณ์ไปแล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติม และปฏิบัติเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งได้คำตอบจากกลุ่มตัวอย่างครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แต่ละกลุ่มตัวอย่างเป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ ขอบทราบดีความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่สามารถส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีโลกสตูล

2. เก็บข้อมูลโดยผู้วิจัย โดยการสัมภาษณ์แบบพบหน้าโดยตรง สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และสัมภาษณ์ทางออนไลน์ ระหว่างเดือนกรกฎาคม - เดือนกันยายน 2564 ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ต่อคนเฉลี่ยประมาณ 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง

3. นำข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิทั้งหมดมาประมวลผลและวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ด้วยวิธีการบรรยายเชิงพรรณนาและเสนอผลวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีโลกสตูล จากการลงพื้นที่สำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กรมทรัพยากรธรณีนำเสนอต่อยูเนสโกเพื่อขอรับรองในปี 2561 (Department of Mineral Resources, 2015) มาร่วมวิเคราะห์ ทำให้ทราบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ประกอบไปด้วย ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเล – หมู่เกาะ ทรัพยากรทางบก ทรัพยากรแหล่งซากดึกดำบรรพ์ ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ เมื่อสังเคราะห์จากบริบทของพื้นที่ร่วมกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวในการศึกษาครั้งนี้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

ประเภททรัพยากรทางธรรมชาติ ประกอบไปด้วย สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและมีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์สวยงาม สะท้อนให้เห็นพัฒนาการความหลากหลายทางธรรมชาติในพื้นที่ ลักษณะพื้นที่ของอุทยานธรณีโลกสตูลเป็นที่อกเขาหินปูน มีหมู่เกาะและชายหาดที่สวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย อาทิ ชุมหินโค้งเกาะไข่ หาดหินงาม เกาะตะรุเตา เกาะหลีเป๊ะ น้ำตกวังสายทอง ถ้ำภูผาเพชร ถ้ำเลสเตโกดอน แหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศหอสีหลัง เขตข้ามกาลเวลาเขาโต๊ะหยง อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา หาดหินหลากสี เป็นต้น

ประเภทมรดกทางธรณี ประกอบไปด้วย พื้นที่ทางธรณีหรือธรณีสัณฐานที่เป็นส่วนสำคัญและเกี่ยวกับประวัติการเกิดของโลก มีคุณค่าทางด้านวิชาการ รวมถึงมีการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์และการนำไปใช้ประโยชน์ อุทยานธรณีสตูลประกอบด้วยหินตะกอนทะเลมหายุคพาลีโอโซอิก ได้แก่ หินปูน หินโคลน หินทราย หินทรายแป้ง หินดินดาน นอกจากนี้ยังพบซากดึกดำบรรพ์จำนวนมากที่สามารถระบุอายุของชั้นหินได้อย่างต่อเนื่องจากยุคแคมเบรียน (อายุประมาณ 550 ล้านปี) ถึงยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 450 ล้านปี)

ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย สถานที่ที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต แหล่งเรียนรู้ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรมของท้องถิ่น หรือสิ่งที่เป็นตัวแทนผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากภูมิปัญญาของของคนในท้องถิ่น พบชุมชนที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย อาทิ ชุมชนท่องเที่ยวปราสาทหินพันยอด ชุมชนทำกิจกรรมผ้าบาติก ชุมชนทำกิจกรรมอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ ได้แก่ ชนพื้นเมืองชาว “มานิ” หรือ เขม้งชาวป่าที่ยังอยู่อาศัยในเขตป่าเทือกเขาของจังหวัดสตูล ชนพื้นเมืองชาวน้ำหรือชาวเล “อุรักลาโว้ย” ที่อาศัยอยู่บนเกาะหลีเป๊ะ ชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยเฉพาะบริเวณ อำเภอทุ่งหว้า มีการสืบทอดประเพณีไหว้ผีโป (ผีหมู่) สะท้อนวัฒนธรรมของชาวจีนในการ

แสดงความมกตัญญูต่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ ประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งสืบเชื้อสายมาจากชาวเมืองไทรบุรี ปัจจุบันคือรัฐเกดะห์ ประเทศมาเลเซีย

2. ผลการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวสำหรับส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีโลกสตูล เมื่อได้ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลทั้งหมดมาใส่ในแบบประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ปรับปรุงจากแบบประเมินการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) คัดเลือกเฉพาะทรัพยากรที่ผ่านการประเมินใน ระดับดีเยี่ยม และ ระดับดีมาก มาส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อไป ทรัพยากรทั้งหมด 112 แห่ง ผ่านการประเมิน 32 แห่ง แบ่งออกเป็น อำเภอเมือง (เฉพาะอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา) 8 แห่ง อำเภอทุ่งหว้า 11 แห่ง อำเภอละงู 10 แห่ง อำเภอมะนัง 3 แห่ง ดังตารางที่ 1

Table 1 จำนวนทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ผ่านการประเมิน

ลำดับ	ทรัพยากรการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์	อำเภอ	คะแนน (100 คะแนน)	ระดับ	ศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว
ประเภททรัพยากรทางธรรมชาติ					
1	เกาะหลีเป๊ะ	เมือง (อช.ตะรุเตา)	90	ดีเยี่ยม	ความสมบูรณ์ของ ธรรมชาติ / ความเป็นอยู่ของชาวเล/ กิจกรรมดำน้ำ
2	เกาะราวี	เมือง (อช.ตะรุเตา)	87	ดีเยี่ยม	ความสมบูรณ์ของ
3	จุดดำน้ำร่องน้ำจาง	เมือง (อช.ตะรุเตา)	88	ดีเยี่ยม	ธรรมชาติ /
4	จุดดำน้ำเกาะผึ่ง	เมือง (อช.ตะรุเตา)	89	ดีเยี่ยม	กิจกรรมดำน้ำ
5	สันหล่มังกร ดันหยงโป	เมือง (อช.ตะรุเตา)	90	ดีเยี่ยม	ทะเลแหวก / การฟังเรื่องเล่า
6	หอสี่หลัง	ทุ่งหว้า	90	ดีเยี่ยม	กิจกรรมศึกษาความ หลากหลายทางชีวภาพ
7	หาดหินลากสี้	ละงู	87	ดีเยี่ยม	การฟังเรื่องเล่า
8	ท่องเที่ยวทะเลเส้นทาง ปราสาทหินพันยอด/ถ้ำลอด พบรัก/ชมฟอสซิล	ละงู	90	ดีเยี่ยม	กิจกรรมพายเรือคายัก / การฟังเรื่องเล่า / ชมฟอสซิล
9	ถ้ำทะลุ	ละงู	92	ดีเยี่ยม	กิจกรรมศึกษาความ หลากหลายทางชีวภาพ
ประเภทมรดกทางธรณี					
10	หาดกรวดหินงาม	เมือง (อช.ตะรุเตา)	89	ดีเยี่ยม	แหล่งธรณี / กิจกรรม ดำน้ำ / การฟังเรื่องเล่า
11	เกาะไข (ชุมชนธรรมชาติ เกาะไข)	เมือง (อช.ตะรุเตา)	89	ดีเยี่ยม	แหล่งธรณี / การฟังเรื่องเล่า
12	ถ้ำเลสเตโกดอน	ทุ่งหว้า	87	ดีเยี่ยม	แหล่งธรณี / กิจกรรมเรือ คายัก / การฟังเรื่องเล่า
13	น้ำตกวังสายทอง	ละงู	88	ดีเยี่ยม	แหล่งธรณี / ต้นกำเนิด น้ำตกจากตาน้ำบนหินปูน / ล่องแก่ง
14	เขตข้ามกาลเวลา เขาโต๊ะหยง	ละงู	94	ดีเยี่ยม	แหล่งธรณี / การฟังเรื่องเล่า

Table 1 จำนวนทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ผ่านการประเมิน (Cont.)

ลำดับ	ทรัพยากรการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์	อำเภอ	คะแนน (100 คะแนน)	ระดับ	ศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว
15	ถ้ำภูผาเพชร	มะนัง	90	ดีเยี่ยม	แหล่งธรณี / การฟังเรื่องเล่า
16	ลานหินป่าพน	มะนัง	88	ดีเยี่ยม	แหล่งธรณี / ฟอสซิล สาหร่ายทะเล ดึกดำบรรพ์ / การฟังเรื่องเล่า
ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม					
17	ประวัติศาสตร์ คุกตะรุเตา อ่าวตะโล๊ะวาว	เมือง (อช.ตะรุเตา)	89	ดีเยี่ยม	เส้นทางประวัติศาสตร์ การเมือง / เส้นทางศึกษา ธรรมชาติ / การฟังเรื่องเล่า
18	พิพิธภัณฑ์ช้างศึกดำบรรพ์ ทุ่งหว้า	ทุ่งหว้า	95	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / การฟังเรื่องเล่า
19	นิม เมล่อนฟาร์ม	ทุ่งหว้า	90	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรม ปลูกเมล่อน หรือผูกปลายเม ลอน
20	สวนควนช้าง หม้อข้าวหม้อแกงลิง	ทุ่งหว้า	96	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรมทำ ขนมหม้อข้าวหม้อแกงลิง
21	สมุนไพรกมลพิพย์	ทุ่งหว้า	83	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรมทำ
22	สมุนไพรทักษิณ นาทอน	ทุ่งหว้า	93	ดีเยี่ยม	ลูกประคบ / กิจกรรมนวด สมุนไพร / ผลิตภัณฑ์แปรร ูปจากสมุนไพร
23	ผลิตภัณฑ์พริกไทย สุโขทัย	ทุ่งหว้า	97	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรมทำ ขนมพริกไทย
24	ผ้ามัดย้อมทำอ้อย	ทุ่งหว้า	92	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรมทำ ผ้ามัดย้อม
25	กลุ่มจักสานต้นคลุ้ม บ้านวัง ตง	ทุ่งหว้า	92	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรมจัก สาน
26	วิถีชุมชน บ้านท่าข้ามควาย	ทุ่งหว้า	82	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรม ส่องเรือชมธรรมชาติ / การ ฟังเรื่องเล่า
27	บ่อเจ็ดลูก	ละงู	81	ดีเยี่ยม	โบราณสถาน / แหล่ง เรียนรู้ / การตั้งถิ่นฐาน ชุมชนแห่งแรกในอำเภอละ งู / วิถีประมงชายฝั่ง
28	การทำอาหาร คาว-หวาน เมนูศึกดำบรรพ์ (ปากน้ำชี)	ละงู	95	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรมการ ทำอาหารพื้นถิ่นคาว- หวาน
29	กลุ่มปั้นหยาดาดิก	ละงู	97	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรมทำ ผ้าบาติก
30	ทำขนมกะหรี่ปั๊ ชุมชนบ้านหาญ ถ้ำทะเล	ละงู	93	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรมทำ ขนมกะหรี่ปั๊

Table 1 จำนวนทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ผ่านการประเมิน (Cont.)

ลำดับ	ทรัพยากรการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์	อำเภอ	คะแนน (100 คะแนน)	ระดับ	ศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว
31	โกปีนาชา (สบู่กากกาแฟ)	ละงู	87	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรมทำ กาแฟโบราณ / กิจกรรมทำ สบู่ กากกาแฟ
32	กลุ่มสตรีบ้านควนดินดำ ผลิตตุ๊กตาเซม้ง (มานิ)	มะนัง	76	ดีเยี่ยม	แหล่งเรียนรู้ / กิจกรรมทำ ตุ๊กตาเซม้ง (มานิ)

(Source: Choksunsap, 2022)

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่สามารถส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

- ชุมชนควรค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองให้พบและพัฒนาขึ้นมาจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิต หรือภูมิปัญญา เพื่อให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะทำให้นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้รับประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมและเข้าใจชุมชนมากขึ้น

- กิจกรรมที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่มีแต่เดิมหรือคิดค้นขึ้นใหม่ จะต้องเกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริงโดยไม่กระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิม

- กิจกรรมในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นทุนเดิม ควรที่จะส่งเสริมให้มีความยั่งยืนต่อไป แต่ควรมีการพัฒนาหรือผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้มีความสอดคล้องกับทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมถึงปรับกิจกรรมให้มีความน่าสนใจและทันสมัยอยู่เสมอ อาทิ การทำผ้าบาติก การทำผ้ามัดย้อม การทำอาหารคาว-หวาน เป็นต้น

- ทรัพยากรด้านวัฒนธรรมของพื้นที่ อาทิ ประเพณีลอยเรือของชาวเล ประเพณีไหว้ผีโป่งของชาวจีน ควรได้รับการพัฒนาให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างจริงจัง

สรุปได้ว่า นอกจากความดึงดูดใจของทรัพยากรทางธรรมชาติและความโดดเด่นทางวัฒนธรรมในระดับนานาชาติ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อไป ส่วนกิจกรรมด้านประเพณีที่น่าสนใจในพื้นที่ ได้แก่ ประเพณีลอยเรือของชาวเลและประเพณีไหว้ผีโป่งของชาวจีน ควรส่งเสริมให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนาคต

3. การเสนอแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอุทยานธรณีโลกสตูล จากการสำรวจพื้นที่ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มพบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มของชุมชนและคนในพื้นที่จนสามารถผลักดันให้เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว มีการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ร่วมกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน รวมถึงมีการให้ความรู้และสร้างประสบการณ์ตรงแก่นักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรม แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

3.1 พัฒนากิจกรรมที่มีอยู่เดิมให้เกิดความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ควรเป็นกิจกรรมที่ไม่ซ้ำแบบใครอย่างแท้จริงจึงสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ อาทิ การทำผ้าบาติกกลดลายฟอสซิลที่พบในพื้นที่ แม้จะเป็นเอกลักษณ์ทั้งสิ้นและลวดลายที่แตกต่างจากที่อื่น แต่หากมีการพัฒนาออกแบบตัดเย็บให้สวยงาม ทันสมัย ก็จะทำให้เกิดความโดดเด่นมากขึ้น หรือการทำขนมข้าวเหนียวมูลหนึ่งในผลหม้อข้าวหม้อแกงลิง ควรพัฒนารูปแบบของกิจกรรมและบรรยากาศให้มีความโดดเด่นเข้ากับยุคสมัยจะช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้าชุมชน เป็นต้น

3.2 ส่งเสริมให้ชุมชนมีองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่ทันสมัยและต่อเนื่อง ผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้มากที่สุด

3.3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่องและพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนในทุกมิติ

- ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน โดยการสร้างรายได้ผ่านการท่องเที่ยวทางธรณีวิทยาหรือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เชื่อมโยงวิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ด้านสังคม สร้างความตระหนักและความรู้ด้านธรณีวิทยาผ่านการศึกษาเพื่อนำไปสู่ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่
- ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ พื้นฟูแหล่งทรัพยากรทางธรณี ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัฒนธรรม ประโยชน์ที่ได้รับจะทำให้เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง การท่องเที่ยวชุมชนขยายตัวสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและเกิดการพัฒนายั่งยืน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในอุทยานธรณีโลกสตูลที่สามารถ ส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า พื้นที่ค่อนข้างมีความพร้อมด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากได้รับการจากยูเนสโกให้เป็นอุทยานธรณีระดับโลก ทำให้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ เมื่อพิจารณาพร้อมกับความโดดเด่นของพื้นที่ การมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีเรื่องราวที่เชื่อมโยงระหว่างมรดกทางธรณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตเข้าด้วยกันอย่างลงตัว อีกทั้งยังมีการบริหารจัดการแหล่งธรรมชาติทางด้านแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่มีหลักฐานด้านพัฒนาการของโลกตลอดระยะเวลายาวนานหลายล้านปี ชุมชนให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงเข้ากับการให้ความรู้ด้านธรณีวิทยา ทรัพยากรการท่องเที่ยวบางแห่งจะมีความโดดเด่นทางธรณีวิทยา แต่ยังขาดความพร้อมด้านการท่องเที่ยว เช่น การเข้าถึงพื้นที่ที่มีความลำบาก ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เทศกาลหรืองานประเพณีไม่มีความต่อเนื่องตลอดทั้งปี ซึ่งความพร้อมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก ตรงกับ Meeprom (2015) ที่ให้รายละเอียดไว้ว่า องค์ประกอบสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว เช่น บริการไฟฟ้า น้ำประปา ห้องสุขาและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ส่วนการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวควรเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็ว

2. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ส่วนใหญ่ ตรงกับเกณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำร่วมกับคนในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ท้องถิ่น ราษฎร์ท้องถิ่น หรือวิทยากรประจำชุมชนเป็นผู้อธิบายและให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม สอดคล้องกับ Pawanrat (2011) ที่ให้ความสำคัญในเรื่องการบริการของบุคลากรที่ต้องมีความรู้ในการบริการ สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้นักท่องเที่ยวได้ ซึ่งบุคลากร หรือวิทยากรเป็นปัจจัยที่แสดงถึงศักยภาพในการบริการที่ดี นอกจากจะทำให้เกิดความเข้าใจวิถีชีวิต ยังทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับชุมชนด้วย ซึ่ง Department of Tourism (2017) อธิบายว่า การให้บริการทางการท่องเที่ยวที่เน้นการสร้างคุณค่าทางการท่องเที่ยวจากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการลงมือทำ 2) ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจการพัฒนาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ธรรมชาติ และระบบนิเวศที่มีความสัมพันธ์กับชุมชน และ 3) มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความผูกพันและได้รับประสบการณ์ที่แท้จริง

3. ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร การท่องเที่ยวนอกจากจะสร้างรายได้ให้กับชุมชน ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรให้ยั่งยืน เห็นได้จากคนในพื้นที่ จากเดิมทำอาชีพด้านการประมงและเกษตรกรรมเป็นหลัก มองเห็นถึงโอกาสในการสร้างรายได้เพิ่มจากการต้อนรับนักท่องเที่ยว ชุมชนเกิดความตื่นตัวและตระหนักถึงโอกาสในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานความเป็นอุทยานธรณีโลกของยูเนสโก UNESCO (2016) โดยชุมชนต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ 5 ประการ คือ 1) มีความโดดเด่นทางธรณีวิทยาและภูมิทัศน์ 2) โครงสร้างการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) การให้การศึกษาและข้อมูล

ข่าวสาร 4) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา และ 5) เศรษฐกิจภูมิภาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ควรมีการบูรณาการร่วมกันกับภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความรู้ทางการตลาดรวมไปถึงการคิดราคาต้นทุนแก่ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาสู่ความเป็นผู้ประกอบการชุมชนที่มีมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. สมาคมอุทยานธรณีโลกสตูลควรเป็นหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลทางสื่อออนไลน์ของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้สนใจทั่วไปรวมถึงนักวิจัยสามารถค้นคว้าและนำข้อมูลไปใช้ได้ทันที
2. นำผลการวิจัยไปประยุกต์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ โดยแบ่งการพัฒนาออกเป็น 2 ระยะเวลา
ระยะที่ 1 พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ โดยชุมชนมีส่วนร่วม
ทั้งนี้สามารถนำทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ผ่านการประเมินในระดับดีเยี่ยมและดีมากมาพัฒนา ก่อน จากนั้นจึงนำทรัพยากรที่เหลือพัฒนาต่อไปตามลำดับ
ระยะที่ 2 นำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาได้เรียบร้อยแล้วมาจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงและครอบคลุมทุกพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล เพื่อเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง
3. เพิ่มการศึกษา ต่อยอดเรื่องทำการตลาดและการโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้กับประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้รับรู้ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง
4. ข้อสังเกตนอกเหนือจากนี้พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยว นอกจากจะต้องมีพื้นฐานจากวิถีชีวิตดั้งเดิมแล้ว ควรต้องได้รับองค์ความรู้เพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ หรือเกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุขุณิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้รับทุนสนับสนุนการเรียนและการวิจัยจากโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.รุ่นที่ 20) จาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานคณะ กรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

References

- Dachum, P. (2013). Creative Tourism Development: from Concepts to Practise for Thailand. *Silpakorn University Journal*, 33(2), 331-366 (In Thai)
- Department of Mineral Resources. (2015). *Picture Album of Satun Geopark tourist spot*. Bangkok: Department of Mineral Resources (In Thai)
- Department of Tourism. (2017). *Creative Tourism Destination Management*. Bangkok: Tourism Development Division (In Thai)
- Designated Areas for Sustainable Tourism Administration. (2017). Bangkok: Cocoon and Co. (In Thai)
- Jittangwattana, B. (2005). *Sustainable Tourism Development*. Bangkok: Press and Design. (In Thai)
- Kanazawa City Tourism Association. (2017). *Kanazawa Gold Leaf*. Retrieved 7 October 2021, from <https://visitkanazawa.jp/bestofkanazawa/craft/1>

- Meeprom, S. (2015). Factors Affecting Tourists' Decision in Travelling to Archaeological Attractions in NAKHONCHAIBURIN Provincial Cluster. *Academic Journal University of the Chamber of Commerce*, 35(2), 73-87. (In Thai)
- Paknam Sea and Fishing Tour Community Enterprise. (n.d.). *Photographs of Khanom Dao Lom Duean Sathuean Sai Lo Bai*. [Photographs of Trilobite moon cake]. (In Thai)
- Pawanrat, S. (2011). Hot Spring Goers: A Case Study of Raksawarin Hot Spring, Ranong Province, Thailand. *AU-GSB e-JOURNAL*, 4(1), 118-125 (In Thai)
- Ponle cara al turismo. (2014). *Ponle cara al turismo*. Retrieved 10 August 2021, from <http://www.ponlecaraalturismo.com/>
- Richards, G., & Wilson, J. (2006). Developing Creativity in Tourist Experiences: A Solution to the Serial Reproduction of Culture. *Tourism Management*, 27(2006), 1209-1233.
- Richards, G. (2011). Creativity and Tourism: *State of the art*. *Annals of Tourism Research*, 38(4), 1225-1253.
- _____. (2018). The Creative Economy, Entertainment and Performance. In Chris Cooper, Serena Volo, William C. Gartner & Noel Scott (Eds). *SAGE Handbook of Tourism Management: Applications of Theories and Concepts to Tourism*, (2), 315-327.
- Satun UNESCO Global Geopark. (2021). Map Satun Geopark. Retrieved 10 October 2021, from <http://www.satun-geopark.com/map-satun-geopark/>
- Tourism Authority of Thailand. (2013). *Creative Tourism*. Retrieved 6 October 2021, from [http://tourisminvest.tat.or.th/research/creative tourism](http://tourisminvest.tat.or.th/research/creative%20tourism) (In Thai)
- UNESCO. (2016). UNESCO Global Geoparks. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- UNESCO. (2017). Satun UNESCO Global Geopark (Thailand). Retrieved 10 October 2021, from <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/earth-sciences/unesco-global-geoparks/list-of-unesco-global-geoparks/thailand/satun/>
- UNESCO. (2017). UNESCO Global Geoparks. Retrieved 10 October 2021, from <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/earth-sciences/unesco-global-geoparks/>
- Wisutthilak, S., & Others. (2013). *Creative Tourism*. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism Administration. (In Thai)